

DOM
VOJSKE
KULTURE

Objekti nekadašnjih klubova vojske, poznatiji kao **domovi vojske**, postoje u gotovo svim gradovima u Srbiji. Nekada su se u njima nalazile biblioteke, čitaonice, sportski tereni, kuglane, bašte; održavale brojne kulturne manifestacije, najbolje igranke u gradu, turniri u različitim sportovima... Danas su napušteni i oronuli, blede i neugledni podsetnici na neka veselija vremena. Nekada sastajališta svih generacija danas su „**višak imovine**“ i nepokretnost koju treba „otuditi“ jer „nije neophodna za funkcionisanje Vojske“. A kako se planovi za „otudjenje“ ne ostvaruju, uglavnom zbog previsokih cena, ove zgrade nastavljaju da propadaju zajedno sa društvenim i kulturnim životom gradova.

Nasuprot tome nalaze se **brojne inicijative i organizacije** koje nemaju **prostor za rad**, umetnici bez uslova za stvaranje i prezentovanje svog rada, građani – prvenstveno mladi – kojima za okupljanje i provođenje slobodnog vremena ne ostaje ništa do komercijalnih ugostiteljskih objekata. Svima njima je prostor neophodan i dobro znaju šta bi, samo kada bi imali gde.

Moguće rešenje za navedene probleme se samo nameće i ne zahteva velika ulaganja već promišljenost i dobru volju. Ustupanje ovih neiskorišćenih prostora onima kojima su potrebni, a ne mogu da ih priušte po tržišnim uslovima nije samo pitanje socijalne politike, već pitanje razvoja celokupnog društva. Na ovaj način, objekti ne bi propadali, organizacije i inicijative bi mogle da ih koriste (bar dok se ne pojavi kupac ili grad ne odluči šta bi sa njima), a građani bi dobili novi društveni i kulturni centar - **mesto za stvaranje, druženje i razmenu ideja**.

Jedno je sigurno, ovakvo korišćenje donosi daleko veću korist nego napušteni objekti koje nagriza zub nebrige i vremena. Nijedan grad nije toliko bogat da bi mogao da zanemaruje toliku količinu neupotrebljenih resursa, pogotovo u vremenu kada je jako velika potreba za njima. Uviđanje da u našim rukama držimo sudbinu društvenog i kulturnog života naših gradova treba da nam bude podstrek da tu priliku što bolje iskoristimo.

„Zoran Ponoš (načelnik Generalštaba Vojske Srbije) je naveo da Vojska samo na čuvanje tih objekata, troši oko 2 miliona evra godišnje.“

www.bazanekretnina.com
23. jun 2008

„Za šest godina koliko traje prodaja imovine koju Vojska Srbije ne koristi, a na spisku je više od 470 kompleksa, kupaca za najatraktivnije lokacije nema. [...] Nijedna strana firma nije kupila neki vojni kompleks. Bilo je interesovanja, ali bez konačne realizacije. Čak 65 odsto do sada prodate vojne imovine kupile su lokalne samouprave, dok je 35 odsto kupljeno na tenderu. Mnogo toga još nije ni ponudeno na tržištu jer nisu završene procene vrednosti. Tendere još čekaju brojni vojni kompleksi smešteni u centralnim delovima gotovo svih većih gradova u Srbiji. Imovina koja nije neophodna za funkcionisanje Vojske Srbije nalazi se u Master planu usvojenom 2006. godine.“

B92
6. maj 2012.

„Na poziv ministarstva, od 79 opština na čijoj teritoriji se nalaze nepotrebni vojni objekti, svega dvadesetak je bilo ozbiljno zainteresovano za razmenu. Opštine na čijem se prostoru nalaze otpisani vojni objekti, a koji bi njima mogli da budu od koristi, plaćaće ih na rate tokom više godina.“

Večernje novosti
29. februar 2012.

ЮШ ПРАЗНО!
УВЕК

ASOCIJACIJA MLADIH iz Kruševca je grupa mladih entuzijasta zainteresovanih, pre svega, za kulturu i umetnost. Još 2010. godine imala je inicijativu za formiranje centra mladih, mesta koje će biti otvoreno za nove kulturne pokrete i inicijative, koje će biti obojeno entuzijazmom, novim kreativnim snagama, dinamičnošću i mladim ljudima kojima je do kulture zaista stalo! U tom cilju pokrenuta je i javna kampanja za ustupanje jednog od napuštenih i neiskorišćenih prostora u vlasništvu grada za potrebe centra, ali tadašnje vlasti nisu imale sluha za ovu ideju. I bez sopstvenog prostora nastavili su da rade i do sada organizovali brojne kulturne događaje za mlade u Kruševcu.

Septembra 2013. godine, pružila se nova prilika i Asocijacija mladih uspeła je da uz pomoć Grada Kruševca privremeno otključa Dom vojske. Stari kruševački centar kulture je na kratko oplemenjen duhom novog vremena. Filmovi, izložbe, igranka; umetnici iz Kruševca i drugih gradova; stariji, najstariji i neki novi klinci... Sjajna stvar! Pokazalo se da mladi kruševački autori ne spavaju i itekako imaju šta da prikažu, a da sa druge strane postoji brojna publika koja je zainteresovana da ove programe posećuje. Ipak, septembarsko "otključavanje" završilo se zaključavanjem. Kruševljani se nadaju da je katanac, jednom skinut, trajno oslabljen i da će se saradnja Gradske uprave i nadležnih institucija i inicijativa koje delaju u korist svih građana nastaviti.

Inicijativu za formiranje Doma umetnosti u Valjevu čini neformalna grupa valjevskih mladih i talentovanih umetnika i poštovalaca kulture. Ohrabreni razvojem događaja i pokretanjem obnove zgrade bivšeg Oficirskog doma (Dom JNA) u Valjevu, kao i zvaničnim najavama da je zgrada namenjena sadržajima iz domena kulture, valjevska umetnička omladina okupila se i pokrenula **INICIJATIVU** da se u ovom prostoru formira **DOM UMETNOSTI**.

Dom umetnosti bi u srpskim okvirima bio jedinstveni centar kulture, koja bi Valjevu i Srbiji podario potpuno nove kulturne sadržaje i predstavio ga kao inovativan i dinamičan kulturni prostor koji postavlja nove standarde savremene umetnosti u Srbiji. Ideja Inicijative je da prostor Doma vojske u Valjevu ponudi kao platformu na kojoj će mladi umetnici iz Valjeva, Srbije i sveta moći da uz podršku domaćih i stranih mentora realizuju različite projekte iz sfere umetnosti. Inicijativa za Dom Umetnosti trenutno broji oko 40 članova iz polja slikarstva, arhitekture, fotografije, kostimografije, grafičkog dizajna, muzike, filma, plesa i literature.

* U bašti Doma JNA (Bašti umetnosti), 14. -og septembra 2013. organizovana je IGRANKA, na kojoj je predstavljen veliki broj mladih umetnika i promovisan njihov potencijal, kreativnost i energija. Cilj ovog događaja bio je i prezentacija ciljeva kroz povezivanje prošlosti i budućnosti; vraćanje na jedno davno vreme igranki i zlatnog doba zdanja i iznošenje predloga funkcionisanja ove zgrade u budućnosti. Igranka je bila debitantsko predstavljanje umetnika i Inicijative, a plan je da svakog meseca iznenade valjevsku javnost novim idejama i projektima.

Mladi Knjaževčani su pokrenuli inicijativu da posle dvadesetak godina ponovo dobiju Dom omladine, prostor koji bi generisao veliki broj kulturnih i drugih sadržaja koje osmišljavaju i realizuju mladi.

Najidealniji prostor za ove potrebe bio bi upravo bivši Dom vojske, koji je od 2004. godine potpuno izvan funkcije i napušten. Ovaj prostor bi tako još jednom postao gradski centar kulture koji će odgovoriti na nedostatak kulturnih sadržaja i potrebu za prostorom koji je otvoren za inicijative svih građana, prvenstveno mladih.

Inicijativu čine udruženja građana **Centar za kreativni razvoj – Knjaževac** i **COB Zelena zona**, neformalne grupe **Omladinski kulturni centar** i **Centar za kulturu i umetnost – K 019**, organizacije koje su kroz svoj dugogodišnji rad i brojne akcije pokazale da imaju kapaciteta da se uhvate u koštac sa ovako velikim zalogajem, a imaju i punu podršku velikog broja svojih sugrađana.

DOM VOJSKE
Kruševac
Asocijacija mladih
office@asocijacijamladih.org
www.ajdefest.com

DOM VOJSKE
Valjevo
Valjevska kulturna mreža-VAKUM
ana_stanusic10@yahoo.com
fb stranica: Dom umetnosti

DOM VOJSKE
Knjaževac
Centar za kreativni razvoj
ckr_knjazevac@yahoo.com
fb stranica: Centar za Kretivni Razvoj - Knjaževac
Centar za održivu budućnost - Zelena zona
zelenazona@gmail.com
fb stranica: Cob Zelena Zona Knjaževac
Omladinski kulturni centar
okceknjazevac@gmail.com
fb stranica: Okce Knjaževac
Centar za kulturu i umetnost K019
fb stranica: Cku K Nulajedandevet

dizajn i prelom: Iva Čukić

2013.

 HEINRICH BÖLL STIFTUNG
JUGOISTOČNA EVROPA

